

Društvo Device Marije čistega spočetja se je l. 1858 osnovalo na Dunaju. Namen društvu je: v denarjih in z molitvijo podpirati katoliške soproste v izhodnih deželah, zlasti na Turškem. Dolžnosti društvenikov so: 1) poljuben dar v denarjih vsako leto za društveni namen, 2) jeden očenaš in čiščena Marija s pristavkom: o Marija, brez greha spočeta, prosi za naše sovornike v jutrovnih deželah. Vsak ud dobi popoln odpustek na den vstopa, 8. decembra vsako leto in v smrti uri. Društvo je razširjeno po celem cesarstvu in ima svoj sedež na Dunaju. Predsednik mu je sedaj Oton baron Meysenbug, pokrovitelj pa dunajski nadškof. Lani se je po društvenikih nabralo 12.928 g. 73 kr. Med darovniki najdemo svetlega cesarja s 100 fl., cesarico s 200 fl., graško škofijo s 198 fl., koroško s 170 fl., lavantinsko s 243 fl. in ljubljansko s 354 fl. Največ je darovala škofija št. Pöltenska v Spodnjem Avstrijskem, namreč: 891 fl. O porabljenju denarjev prihodnjič.

Gospodarske stvari.

Lubenica, vodena dinja. (*Cucumis citrullus*).

M. Lubenic (*Wassermelone*) je več sort z rdečim in belim mesom in z razno zaznamovano kožo. Lubenica se navadno le bolj v južnih deželah prideluje na njivah; pri nas le na vrtilih bodi si na prostem ali v gnojnih gredah. Ravnanje z njimi je istotako, kakor z navadno dinjo, ker je v našem podnebjju enako občutljiva, kakor dinja.

Ker ta sad po južnih krajih o najhujši vročini zori in toliko sočnejši in okusnejši postane, kolikor je leto vročnejše in suhejšje, zato je za one kraje prava dobrota in tamošnji prebivalci to tudi radi priznavajo. Na javnih trgih postavim v Benetkah in drugih laških mestih jih je cele kupe po 12—20 funtov težkih in v piramidah, kakor topovske krogle naravnanih videti, ki se koj na mesta režejo, od ubožnejšega ljudstva kupujejo in povživajo. Bogatejši ljudje si pa cele lubenice kupujejo, jih za nekaj časa v šterne povešajo, da se vodnega hlada navzamejo in jako očvrščajo.

Popolna zrelost lubenic se spozna po trkanju. Bolj votel ko je glas, bolj zrel je sad. Seme ostaja tudi prav dolgo kalivno.

Divji kostanj se hvali kot dobra krma živini pa tudi kot zdravilo. Preden gospodar divji kostanj živini položi, naj ga vselej v vodi nekoliko časa namaka, da zgubi grenki in neprijetni okus. Veliko bolj rada žre živina divji kostanj, če se stolčnemu ali zmletemu malo ječmenove moke ali soli primeša. Konjem in govedom se divji kostanj, zelen ali suh, celo ali malo zdrobljen lahko polaga. Po razmeri njihove starosti in velikosti se konjem in govedom na den daje 150—300 kostanjev, kar se lahko dva ali celo po trikrat na den ponovi. Divji kostanj dela

pri kravah posebno na mleko; daje se jim zmlet, šrotan ali pa stolčen, z rezanico pomešan. Prešči se z divjim kostanjem dobro izptijajo ali odebelijo; poklada se jim frišen ali posušen, cel ali zdrobljen. Bolje je pa, če se jim šrotan da. Ovcam se divji kostanj da šrotan ali pa cel; poprej pa se mora nekoliko dni v vodi namakati in potem v peči posušiti, da se skorja oluši. — Tudi zdravilna moč divjega kostanja se močno hvali pri nekaterih boleznih konj, goved in ovac, to je takih, pri katerih so želodec in čreva oslabela po driski brez — vnetja, ali če si je živina želodec pokvarila, da rada ne je.

Konjem preveč otrobov pokladati je škodljivo. Otrobi živino dobro redijo in jo odebelijo. Ali konjem otrobi le teknejo, če se zraven druge klaje jim dadó in pa ne v eno mer naprej; posebno mlinarji naj z otrobi pri konjih varno ravnajo. Otrobov želodec ne prekuha lahko, pa tudi v gubah debelih črev se radi vgnjezdijo, ondi strdijo in potem njihovo žleznato kožo dražijo, prebavljanje ovirajo in čreva zapekó tako, da konje rado kolje. Tudi kamenji sčasoma prav debeli se v črevih naredijo iz otrobov, ki so že marsikateriga konja umorili. Vse to pa se zgodi toliko lažje, če se otrobi konjem pokladajo s prekratko rezanico. Prekratka rezanica sploh ne tekne konjem in sicer zato ne, ker jo premalo prežvečejo; ona drsne neprežvečena skozi želodec v čreva, in tu žleznato kožo bode in draži. Otrobi sicer odebelijo konja, ali prave moči mu ne dadó, zato se večidel z otrobi rejen konj rad in močno poti. Kdor se hoče tedaj ogniti škodi po otrobih naj jih vselej dá s toplo vodo nekoliko namočene zraven pa sena, ovsa, slame itd., da jih konj lažje prebavi (prekuha). Pameten gospodar konjem ne bo na den dal več, kakor par funtov otrobov, zraven pa zmirom sena in ovsa; tako pokladani otrobi teknejo konju in ga za delo močnega naredijo. Novice.

Mravlje se prepodé, če se dene na ona mesta, kjer se mravlje zbirajo, nekoliko zeliša od volčjega jabelka (*Solanum lycopersicum*). Mravlje na taka mesta ne dohajajo.

Letina — tržne novosti. Letos je Bog res mnogo pridelkov ljudem pokazal, a pripustil, da so jih človeku neprijazni elementi zopet precej pokončali. Pozni sneg, ostri vetrovi, mrzlo vreme, močni in deloma strašni nalivi, plohe in povodnji in naposled nesrečna slana 20. in 21. maja so po vsej Avstriji upanje na dobro ali vsaj srednjo letino jako skrčili in kdo vé, kaj še nas čaka, preden ostale pridelke pospravimo? Rž je na Ogerskem, Gališkem, Moravskem, Českem in Avstrijskem jako poškodovana, tudi sadu v teh deželah ne bo. Na Štajerskem so se jabelka, bruske črešnje in slive še velja kako obranile, pač pa je kuruza, fažol, krompir pri nas, potem na Koroškem in Kranjskem tu pa tam zelo bil posmojen. Na

Kranjskem je tudi mnogo sadovja mraz pokončal. Vsled tolikih nesreč ni bilo drugače mogoče, kakor da je cena zrnja in drugim pridelkom poskočila. To se je nekoliko zgodilo sredi maja, ko se je vsled večnega deževja na Francoskem in Nemškem pa tudi pri nas zastran ozimine in jarine začelo slabo kazati. Toda najbolj je cena pritegnila po nesrečnem mrazu 20. in 21. maja in bilo je videti, da še cena ni do vrha dokipela, ko je pretečeni teden zopet začela nekoliko nazaj iti; to pa zavolj toplega deža konec maja in sedanjega toplega vremena. Vendar pri vsem tem ima zrnje precej boljšo ceno, kakor ob koncu aprila. Posebno rž se marljivo nakupuje in je tedaj pri ceni najbolj poskočila, tako na Dunaju (v Beču) kakor v Budapeštu, kamor je došlo mnogo pruskih tržcev iz Berolina. Tudi kuruza se marljivo kupuje in dražje plačuje. — Repica je veliko škode trpela, zato je tudi jeno seme dobilo boljšo ceno. Isto velja o konopljinju, ker slabo vreme je sejenje konoplje zadržalo, povodnji pa so mnogo zemljišča za konoplje pripravljenega odplovile; poljske konoplje neotrtne veljajo 36—40 fl., zmikane pa 56—60 fl. — Laneno predivo velja moravsko 48—68 fl., že zmikano pa 142—175 fl. — Leča in grah se dražje plačuje, za bob in grahorico pa menje. — Razna semena se lahko prodavajo; konopljinjsko, laneno in makovo, kolikor se ga na trg spravi, se lahko in drago proda. Ajde je malo v zalogah in se zavolj bodoče setve že sedaj marljivo po njej poprašuje; na Dunaju velja hektoliter 9 fl., prosa je tudi poskočilo na 7 fl. Slive so zlasti v Slavoniji mnogo tipele po slani, zato se je začela kupčija s starimi češplji precej gibati in je cena v Budapeštu poskočila za 1—2 fl., na Českem in Moravskem pa za 6—8 fl. — Pšeničen in krompirjev skrob ali šterka je dražja postala. — Govedna se sedaj po mestih, na primer na Dunaju, ne prodaja poprek, ampak potem kakšen kos si kdo izvoli; boljši kos mora dražje plačati, slabši pa lahko ceneje dobi. Klavna živina ima precej trdno ceno, t. j. voli in krave; ogerski voli se na Dunaju plačujejo po 50—61 kr. kilo. Teleta pa so znatno zgubila pri ceni, ker se jih preveč postavlja na prodaj. — Vinska trta je letos po vsej Evropi obetala obilo grozdja in vina, a sedaj je vse drugače. Na Francoskem in Nemškem je aprilov sneg in majnikov dež, pri nas pa slana veselo upanje na dobro trgatve več ali manj uničila ali vsaj zmanjšala, zato pa vinsko ceno in kupčijo zboljšala. Pri sv. Petru pod Mariborom, tako smo zvedeli, se je te dni prodalo lansko vino po 110 fl. in staro od l. 1868 po 152 fl. Sploh vinska cena je poskočila znatno, kar je se v tistim, ki še ga kaj imajo, jako ugodno, tem revniši so pa tisti, katerim je slana letos pobrala, vino pa so zaradi mnogih potrebsčin morali že prodati. Pri Dunaju v Gumpoldskirchen-u, kder je slana vinograde popolnem za letos uničila, bila je dražba lan-

skega vina, pri kateri se je dobilo za štrtinjak po 280—500 fl., med tem ko se je pred slano komaj 100—110 fl. za štrtinjak spečalo. Sploh, lansko vino se bo še lahko in dobro prodalo tudi pri nas! — Slana je škodila, kakor sedaj skušnje kažejo, največ belini, potem moslovcu, zeleniču, blanku, muškatu; menje belemu burgundcu, ortlieberju, traminu, portugizcu, belej žlahtnini, rujavemu veltlinecu, belemu rizlecu in najmenj laškemu rizlecu, tudi slankamenka se je v Srijemu krepko uprla mrazu. Omenimo še naposled, da je tudi na Hrvaškem in v Krajini mraz bil, ki pa je manj škode storil, kakor na Slavonskem, kder je tudi sadovje mnogo poškodovano! Vinogradi okoli Karlovic so močno trpeli.

Kako pomagati trsom, katere je mraz ali slana poškodila, to kaže skušnja na slavno znani vinorejski šoli v Klosterneuburgu za Dunajem. Leta 1866 je ondi huda slana padla. Za poskušnjo so del poškodovanega vinograda tako obrezali, kakor je bilo letos v „Slov. Gospodarju“ štev. 19. str. 181 razloženo. Nasledek novemu obrezovanju bil je ta, da so še tisto leto čakali prav lepo branje ali trgatve. Vendar najboljšo bilo je to, da so dobili za l. 1867 močen les, ki je jako veliko grozdičev nastavil, med tem ko je neobrezano trsje drvenelo, kakor grmičje in več let slabelo, preden si je popolnem opomoglo.

Weinlaube štev. 11.

Sejmovi. 12. junija pri sv. Jurju pri Celju 13. junija v Rogatecu, v Žavcu, v Kozjem, na Blanci, pri sv. Andražu v slov. goricah, pri sv. Janžu pri Spod. Draubergu, pri sv. Stefanu v Rožni dolini, v Brežicah in v Žigorskem vrhu. 16. junija v Mozirju, v Oplotnici, na Planini, v Gornji Kostivnici in v Pobrežju pri Ptuj.

Dopisi.

Iz Maribora. (Okrajne volitve.) V soboto 3. junija je znani Seidl pozval velike posestnike na pogovor zastran volitev v okrajni zastop. Za predsednika bil je izvoljen g. Girstmayr, za zapisovalec pa ni hotel nobeden biti, naposled se je neobdiga treba Seidl navzočim ponudil. Prvi je za besedo se oglasil pogumni naš slovenski poslanec g. dr. Radaj in je brezobzirno razložil, kar se je zastran te volitve nedostojnega zgodilo, namreč, da se je 80 kmetov velikih posestnikov krivično izbrisalo in da se je vpisal Seidl, ki ni veliki posestnik, ne on, pa tudi njegova žena ne — in da so narodni veliki posestniki vložili protest zoper tako ravnanje. Jasne besede dr. Radaja so vendar naposled nekatere, med njimi tudi barona Maksa Rasta prepričale tako, da so dr. Radaju priterdili; prav za prav bi jih moralo sram biti tujan do trebuha, ker se iz sovraštva in strahu pred Slovenci poslužujejo takih sredstev nemiki mest-